

BLY – HISTORIEN OCH VAR VI STÅR IDAG

ingvar.bergdahl@umu.se

Avd f hållbar hälsa

Inst f folkhälsa och klinisk medicin

UMEÅ UNIVERSITET

DENNA PRESENTATION

- Jag och bly
- Blys historia
- Nuläge
- Vad vi vet och inte vet

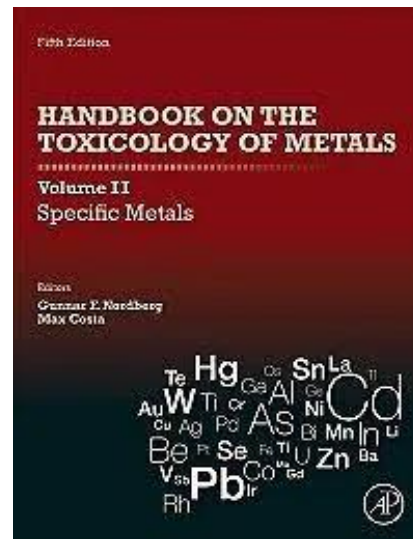
Nordiska Expertgruppen för Gränsvärdesdokumentation

104. OORGANISKT BLY

Staffan Skerfving

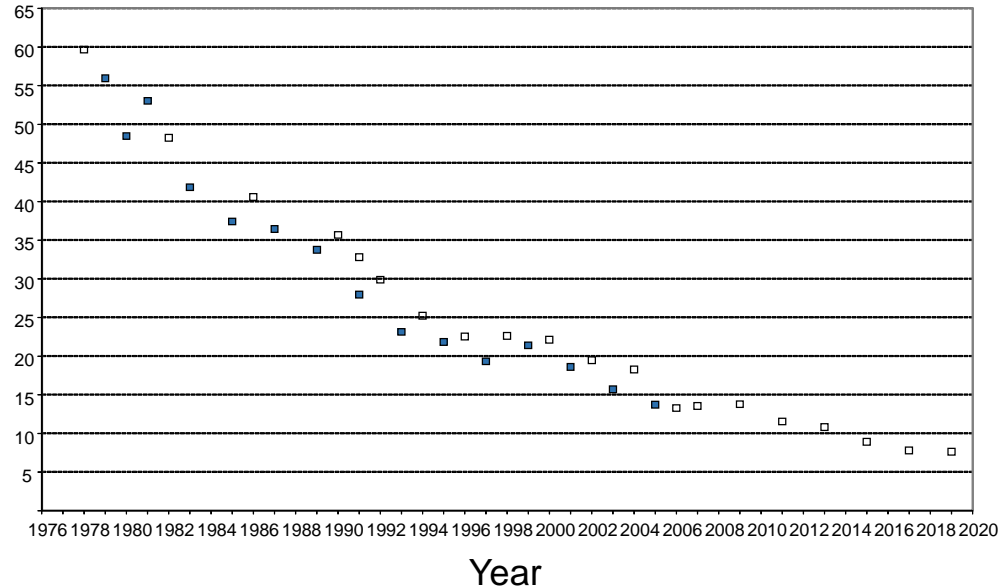

UMEÅ UNIVERSITET

SUCCÉN

B-Pb $\mu\text{g/L}$

Blykoncentration i blod (B-Pb, geometriska medelvärden) hos sammanlagt 4271 barn i Landskrona (ofyllda kvadrater) och Trelleborg (fyllda kvadrater) undersökta under perioden 1978 – 2019. Bergdahl and Skerfving, 2022. Lead. In: Handbook on the toxicology of metals

UMEÅ UNIVERSITET

UPPGÅNGEN

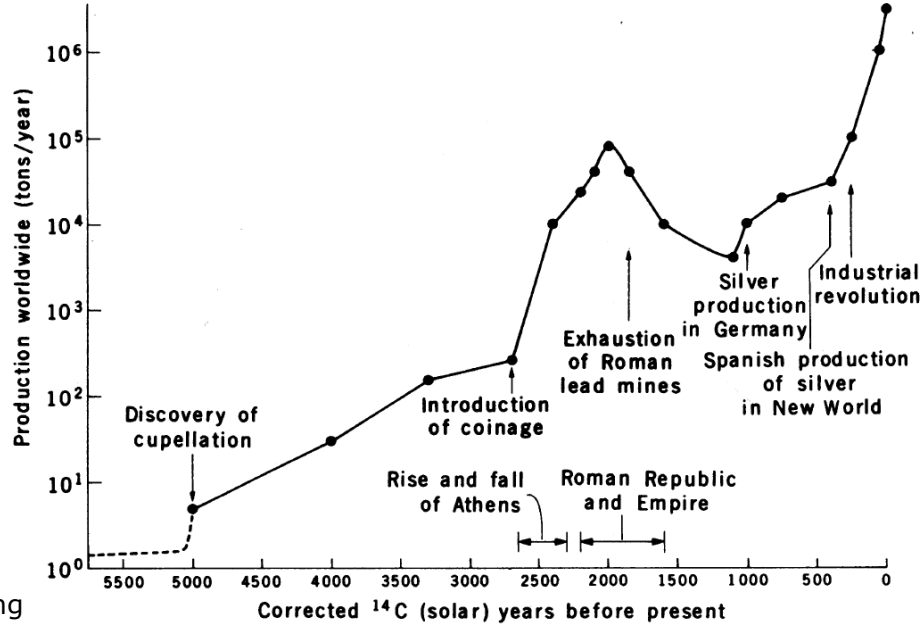

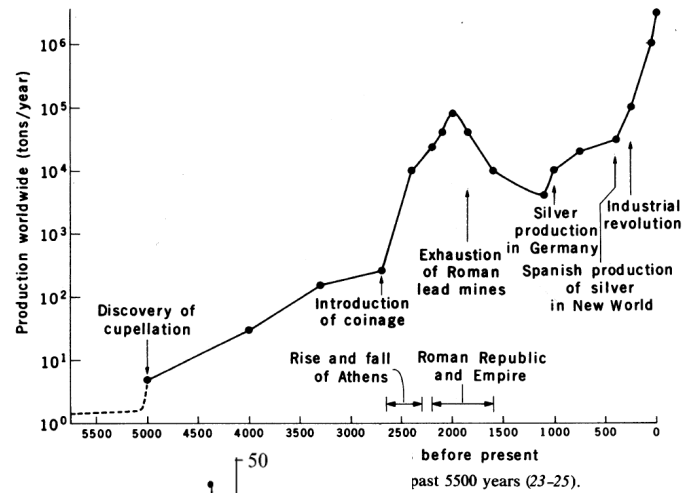
Fig. 1. World lead production during the past 5500 years (23-25).

11000 år sedan: bofasta bönder

8000 år sedan: konstbevattning

NEDFALLET

Settle & Patterson.
Science
1980;207:1167

Renberg m fl Sci
Tot Environ
2002;292:45

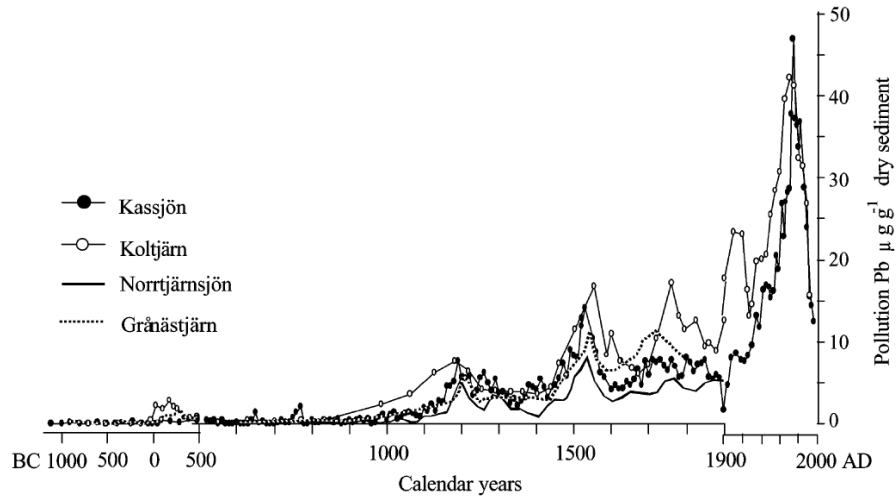
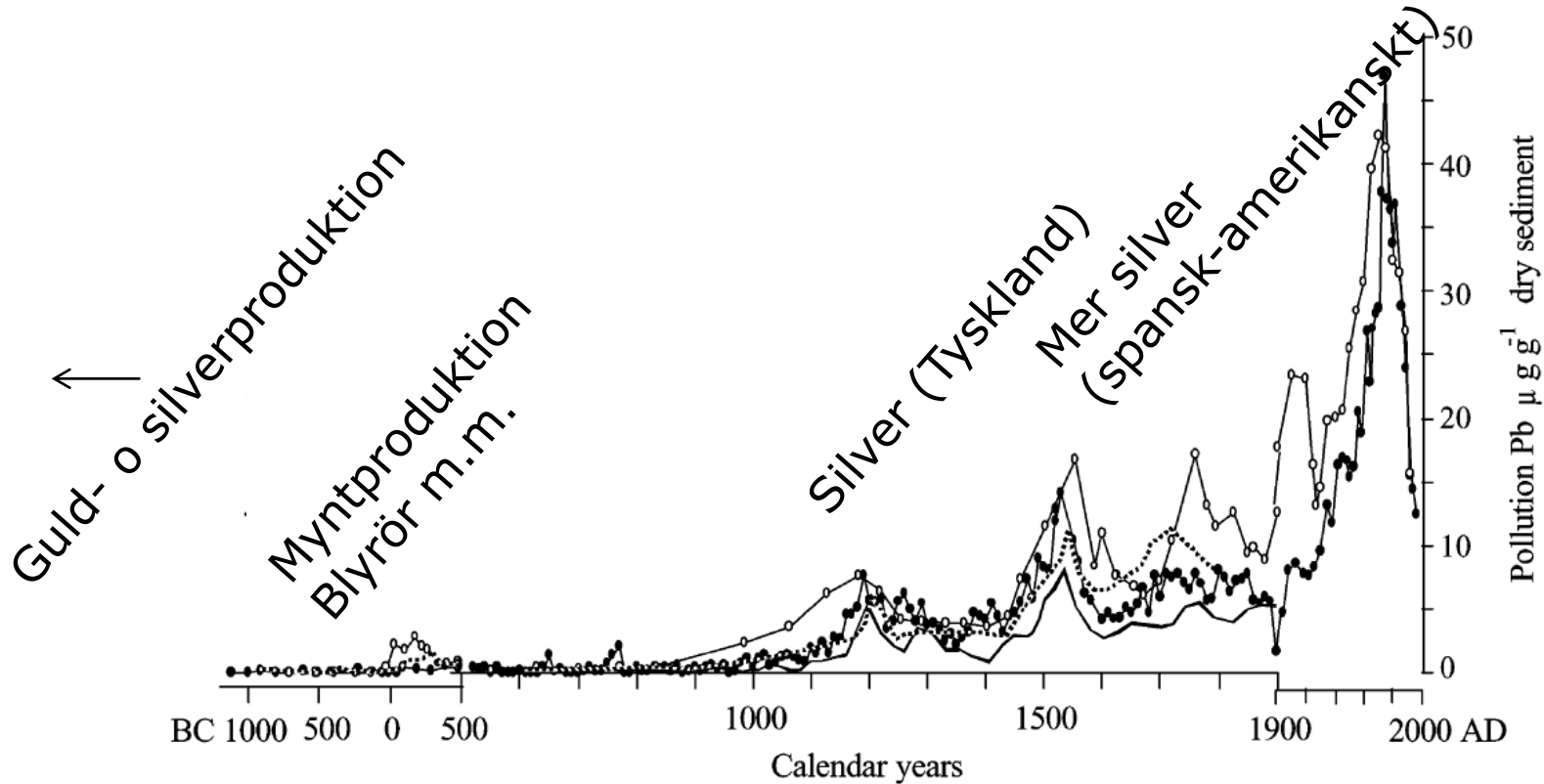
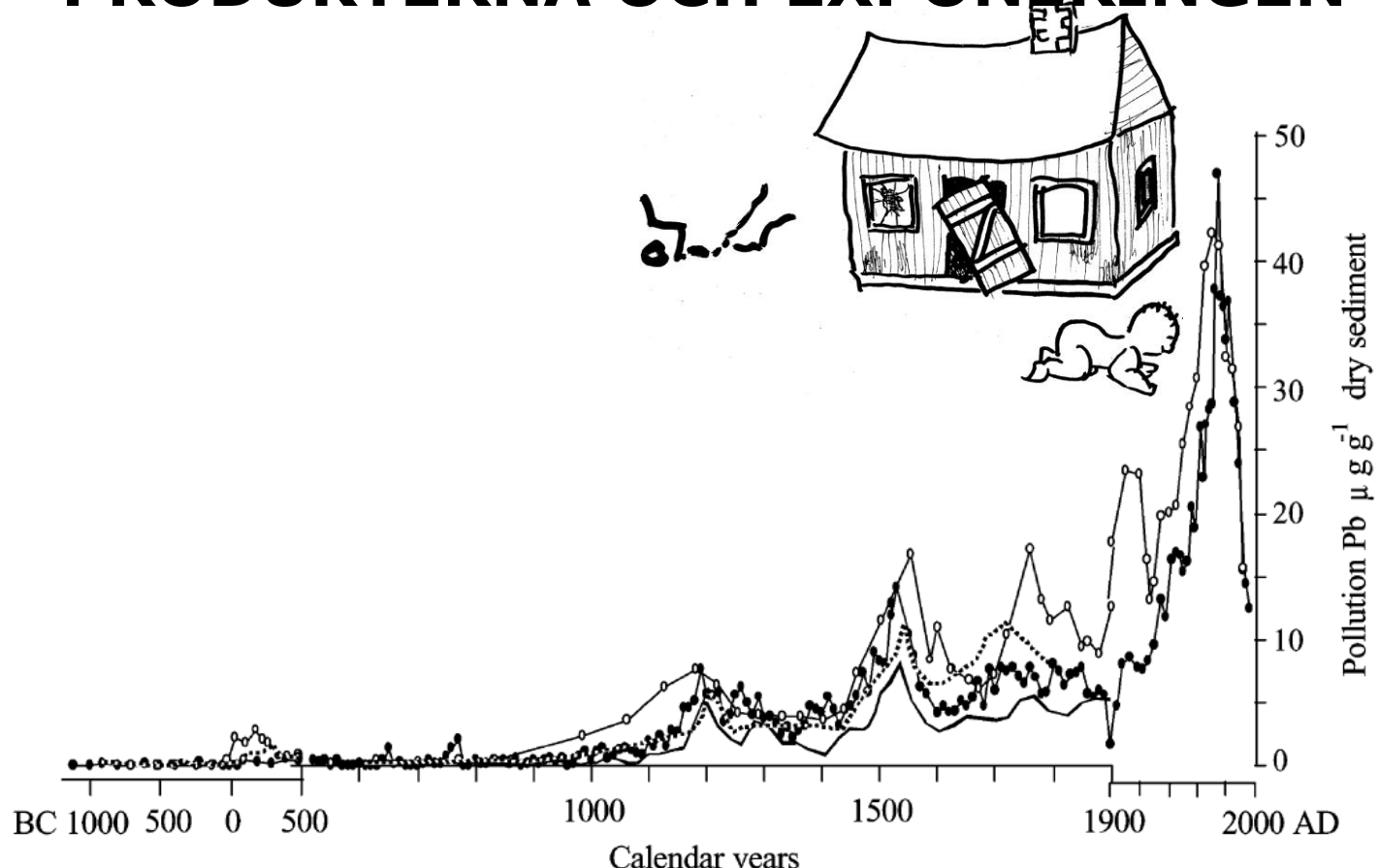

Fig. 4. Pollution lead concentrations in varved sediments from four lakes in northern Sweden (for location, see Fig. 1). Notice scale changes at 500 and 1900 AD.

PRODUKTERNA OCH NEDFALLET

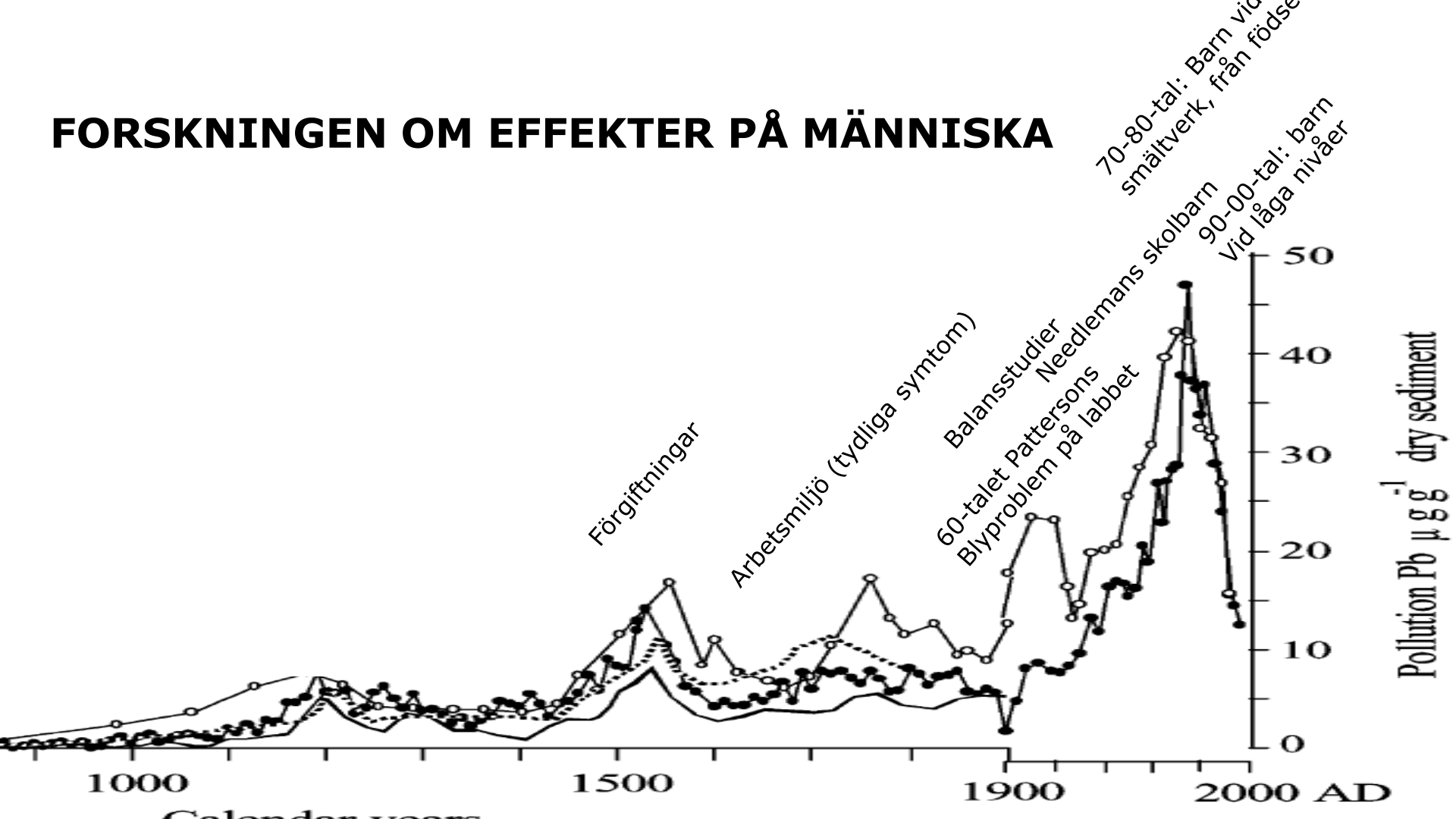

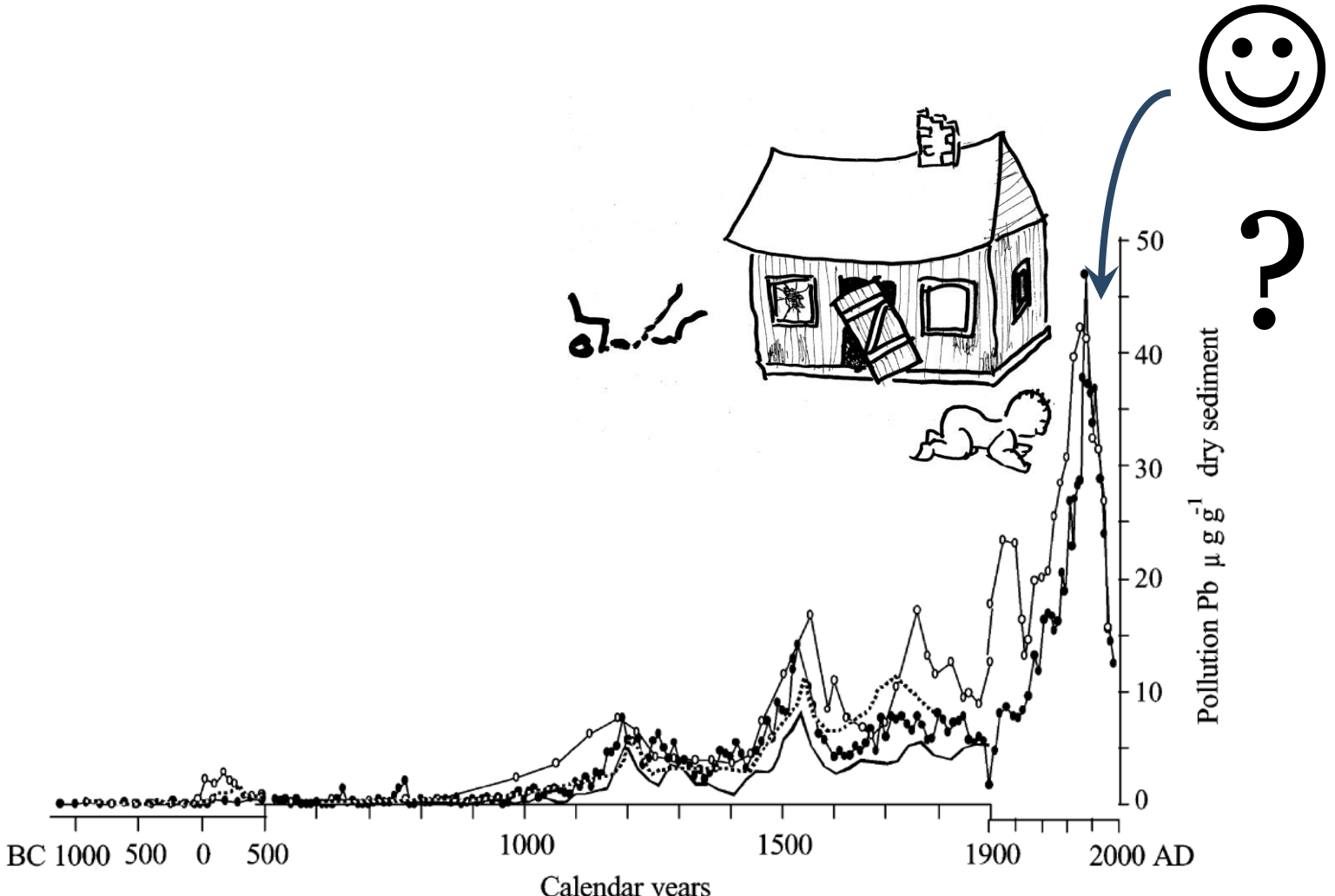
PRODUKTERNA OCH EXPONERINGEN

FORSKNINGEN OM EFFEKTER PÅ MÄNNISKA

Värmdö

Kranar stoppas efter blylarm

Publicerat måndag 7 mars 2011 kl 14:27

Din kaffemaskin kan vara livsfarlig

Publicerad 2011-01-27 00:40:16
av Folkbladet Redaktion

Värmdö

Kranar stoppas efter blylarm

Publicerat måndag 7 mars 2011 kl 14.27

**Din kaffemaskin
kan vara
livsfarlig**

Publicerad 2011-01-27 00:40:16
av Folkbladet Redaktion

UMEÅ

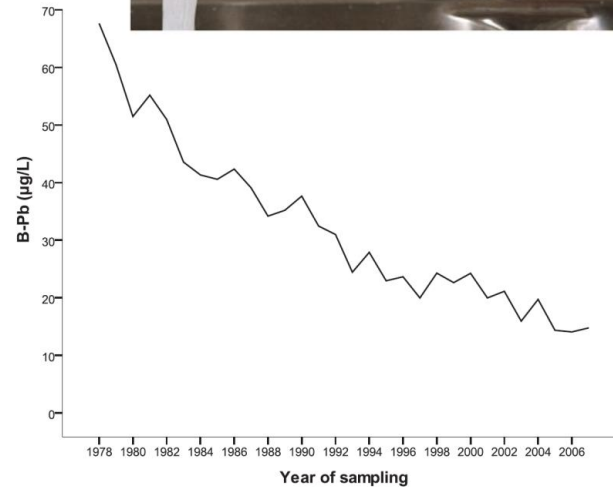

Fig. 2. Yearly means (1978–2007) of blood-lead concentrations (B-Pb) in 3176 children (age 7–12) from southern Sweden.

400 µg/L är
en säker nivå

SAMTIDIGT SOM BLYKONCENTRATIONEN I BLOD SJÖNK

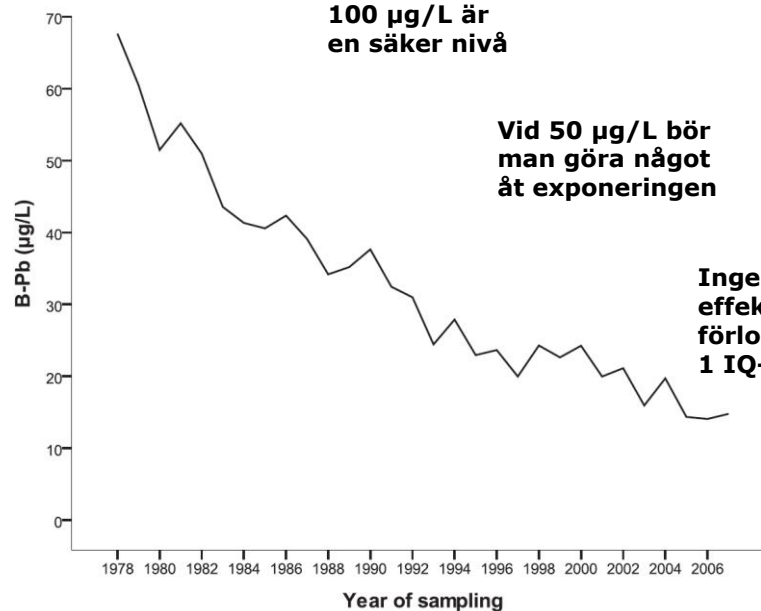
250 µg/L är
en säker nivå

200 µg/L är
en säker nivå

100 µg/L är
en säker nivå

Vid 50 µg/L bör
man göra något
åt exponeringen

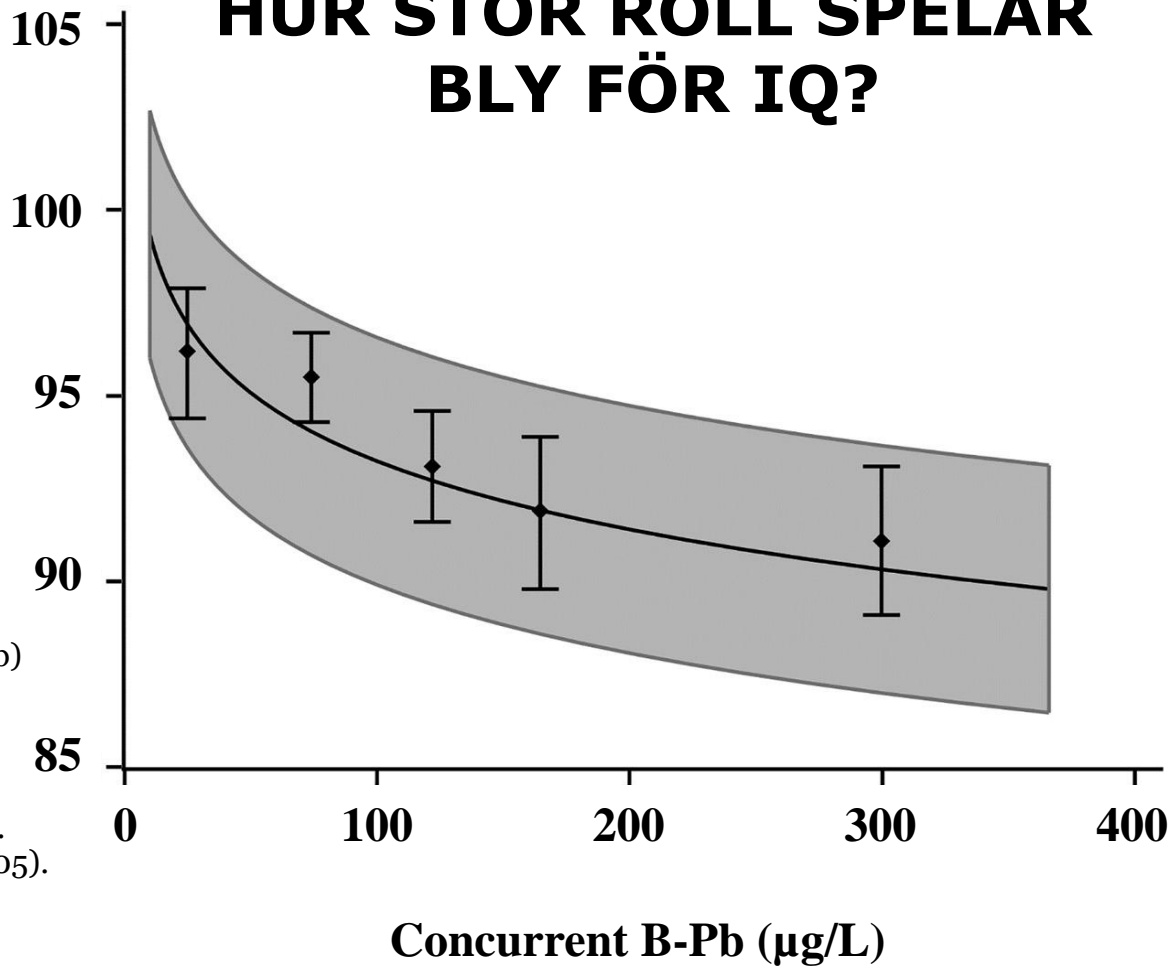
Ingen nivå är utan
effekt. Vid 18 µg/L
förloras i genomsnitt
1 IQ-poäng

Fig. 2. Yearly means (1978–2007) of blood–lead concentrations (B-Pb) in 3176 children (age 7–12) from southern Sweden.

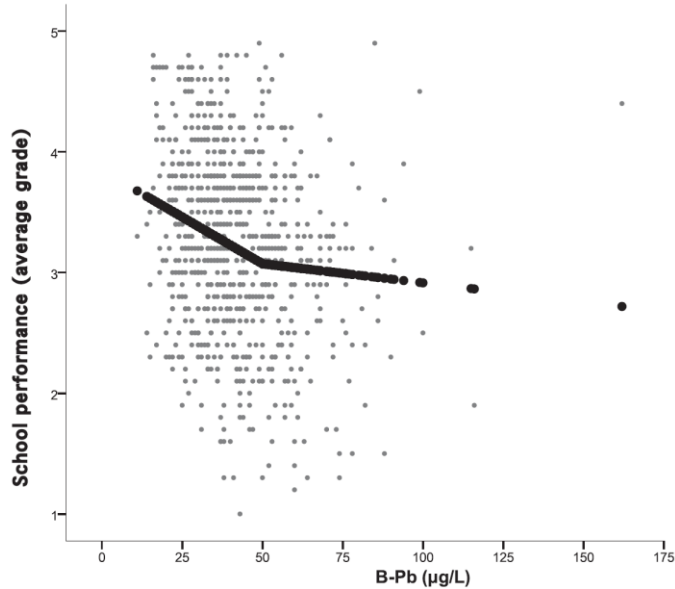
IQ (U)

HUR STOR ROLL SPELAR BLY FÖR IQ?

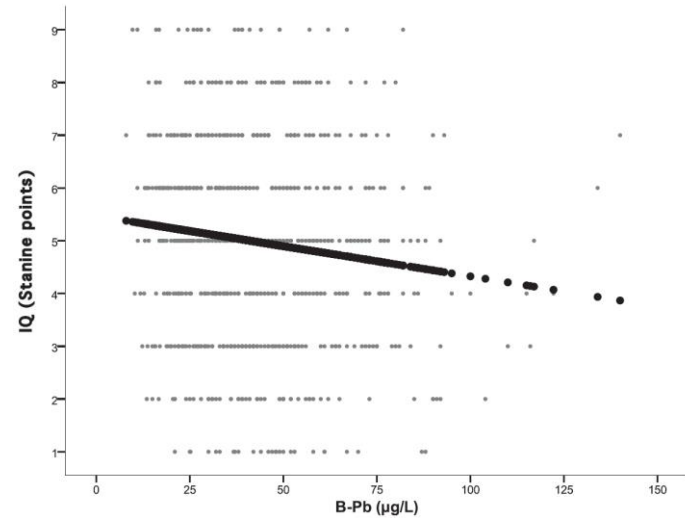

Modeling (log-linear) of relationship between blood-lead concentration (B-Pb) and cognitive function (IQ, full-scale, adjusted) in children from seven prospective studies. Shaded area, 95% confidence interval. B-Pb, blood lead concentration; IQ, intelligence quotient. Source: Lanphear et al. (2019, urspr 2005).

HUR STOR ROLL SPELAR BLY FÖR IQ?

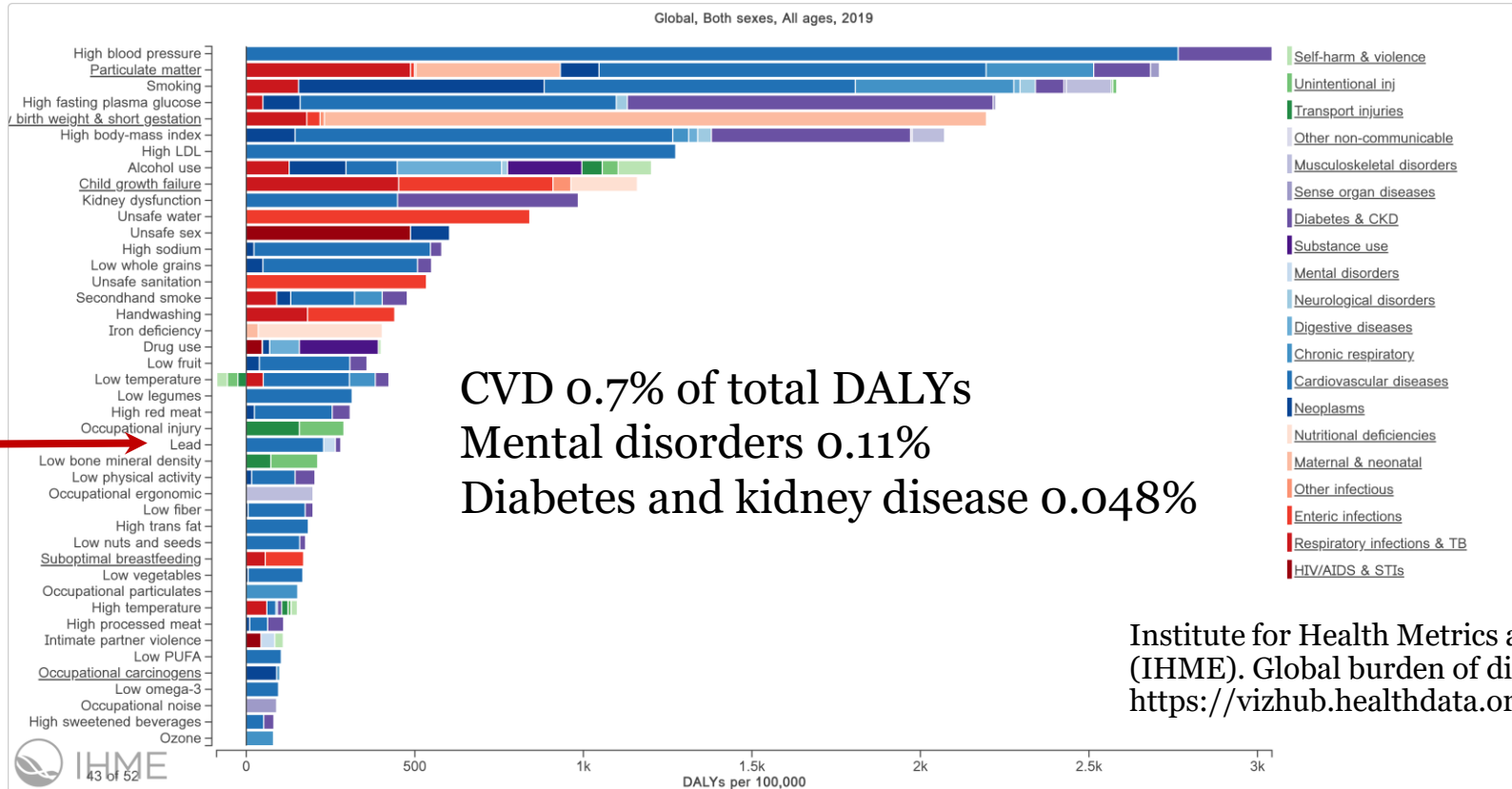

Fig. 3. Association between blood-lead concentrations (B-Pb) in childhood (age 7–12) and school performance (average Grades) at age 16 in 1008 subjects from southern Sweden. Regression lines: $B-Pb \leq 50 \mu\text{g/L}$ ($\text{Grade} = 3.8 - 0.016 \times B-Pb$); $B-Pb \geq 50 \mu\text{g/L}$ ($\text{Grade} = 3.07$ [at $50 \mu\text{g/L}$] $- 0.0032 \times B-Pb$). The small dots represent the observed values and the large dots the predicted values based on the fully adjusted regression equations.

Fig. 5. Association between blood-lead concentrations (B-Pb) in childhood (age 7–12) and IQ at age 18–19 in 927 subjects (913 males) from southern Sweden (IQ [Stanine points] $= 5.5 - 0.011 \times B-Pb$ [$\mu\text{g/L}$]). The small dots represent the observed values and the large dots the predicted values based on the fully adjusted regression equations.

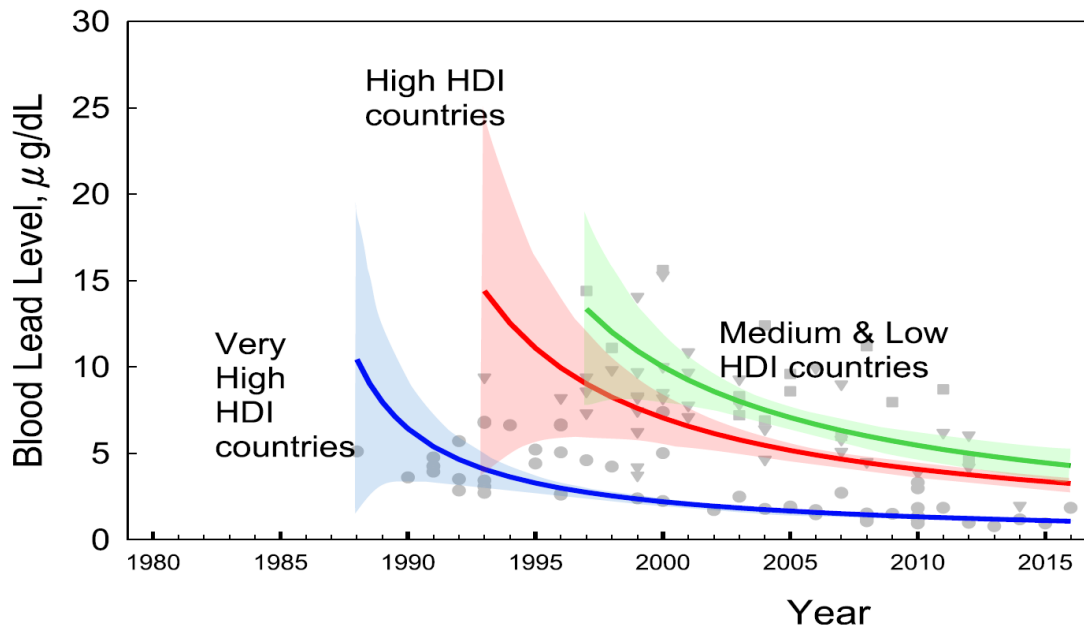
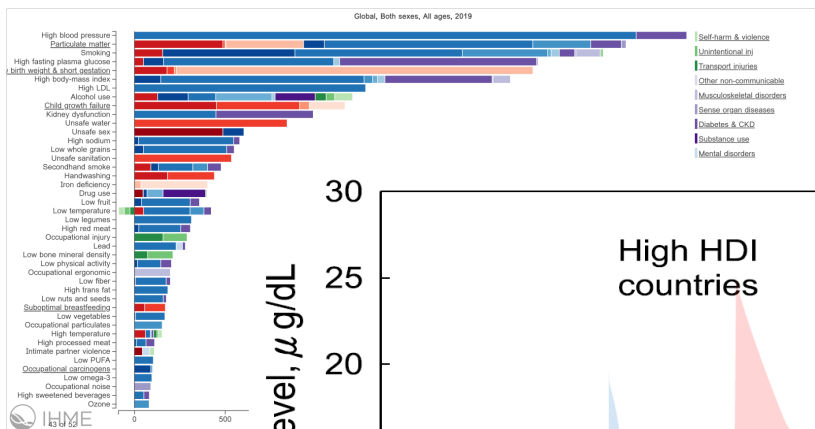
HUR STOR ROLL SPELAR BLY FÖR HÄLSA?

Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME). Global burden of disease 2019. <https://vizhub.healthdata.org>

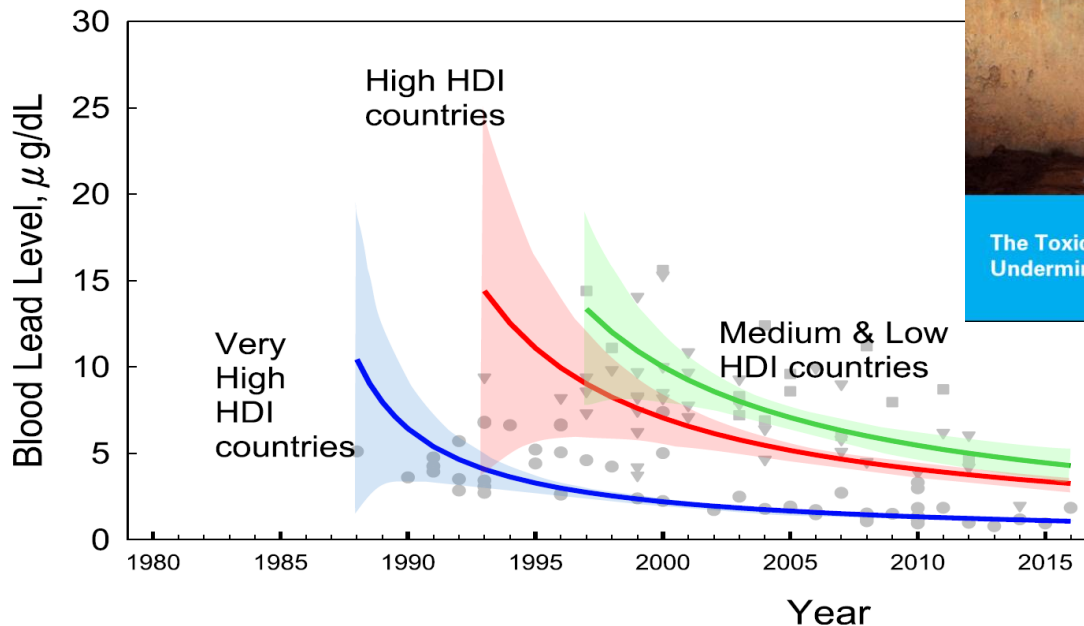
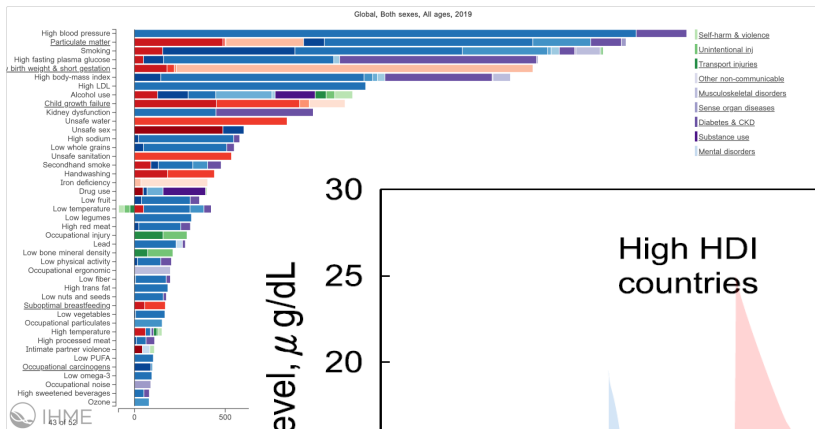

VÄRLDENS BLYEXPONERING

Hwang et al., Sci tot
 environ 2019;659:1395

VÄRLDENS BLYEXPONERING

The Toxic Truth: Children's Exposure to Lead Pollution Undermines a Generation of Future Potential

Hwang et al., Sci tot environ 2019;659:1395

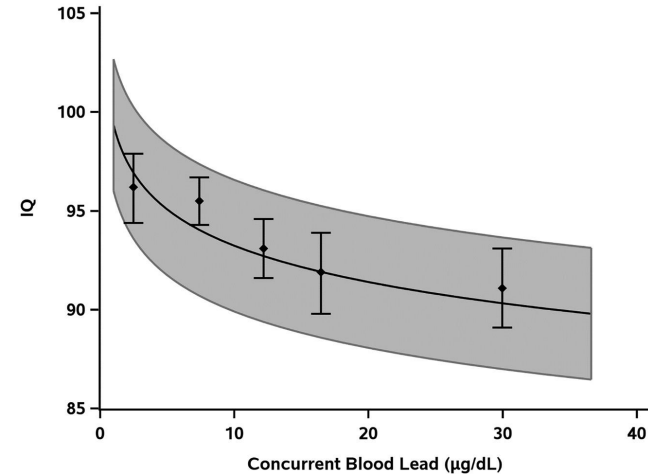
LÄGET IDAG

- 100x stenåldersmänniskan
- Källorna i rika länder okända
- Påverkar IQ (alla: 0,5 p?)

LÄGET IDAG

- 100x stenåldersmänniskan
- Källorna i rika länder okända
- Påverkar IQ (alla: 0,5 p?)
  - ...men varför krökt åt ”fel” håll?
- Blodtryckseffekter <50 ug/L oklara
  - Därför: DALY-beräkning osäker
  - ...åt vilket håll kröker den kurvan?
- Njurarnas filtration
  - Klart samband – men orsak eller effekt?

LÄGET IDAG

- 100x stenåldersmänniskan
- Källorna i rika länder okända
- Påverkar IQ (alla: 0,5 p?)
  - ...men varför krökt åt ”fel” håll?
- Blodtryckseffekter <50 ug/L oklara
  - Därför: DALY-beräkning osäker
  - ...åt vilket håll kröker den kurvan?
- Njurarnas filtration
  - Klart samband – men orsak eller effekt?
- Mekanismerna okända!

MEKANISMER?

- Ca-jonernas nervsignalering
- Oxidativ stress
- Zn- och Mg-joner byts ut till Pb i metallenzymmer
- ALAD (i andra celler än erythrocyter)

400 µg/L är
en säker nivå

TACK! HISTORIEN ÄR INTE SLUT...

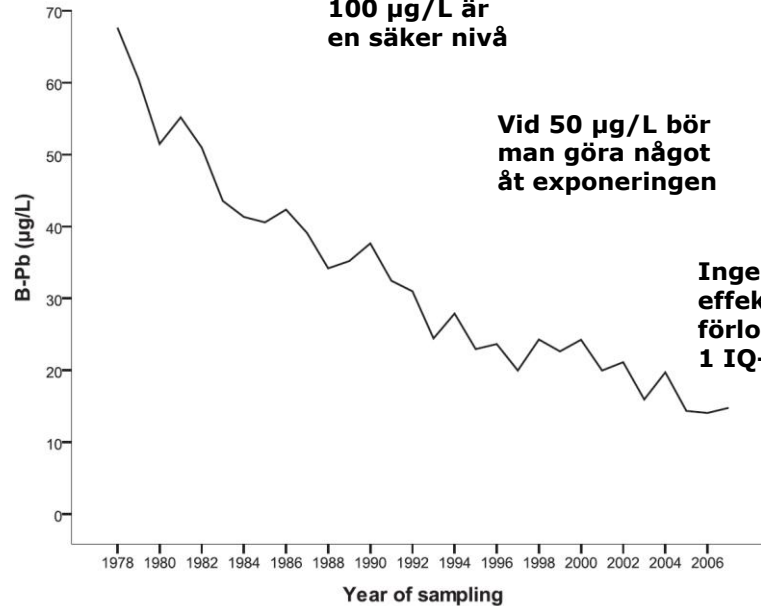
250 µg/L är
en säker nivå

200 µg/L är
en säker nivå

100 µg/L är
en säker nivå

Vid 50 µg/L bör
man göra något
åt exponeringen

Ingen nivå är utan
effekt. Vid 18 µg/L
förloras i genomsnitt
1 IQ-poäng

Fig. 2. Yearly means (1978–2007) of blood–lead concentrations (B-Pb) in 3176 children (age 7–12) from southern Sweden.